

Regelink
Ecologie & Landschap

Soortgericht onderzoek naar vleermuizen, vissen en rugstreeppad

Euregionaal bedrijventerrein, 's-Heerenberg

In het kader van de Flora- en faunawet

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	T.P. Molenaar
In opdracht van	BRO vestiging Boxtel
Naam opdrachtgever	P. Hendriks
Rapportnummer	RA13095-02
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	11 november 2013
Aantal pagina's	31
Collegiale toets	A.N. Clements
Wijze van citeren	Molenaar, T.P. , 2013. Soortgericht onderzoek naar vleermuizen, vissen en rugstreeppad Euregionaal bedrijventerrein, 's-Heerenberg. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA13095-02, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Doel.....	7
1.3 Leeswijzer.....	7
2 Werkwijze en inspanning.....	9
2.1 Vleermuizen.....	9
2.2 Rugstreeppad.....	9
2.3 Visonderzoek.....	10
2.4 Volledigheid inventarisatie.....	10
3 Omschrijving plangebied.....	11
4 Resultaten.....	14
4.1 Per soort.....	14
4.2 Per functie.....	15
Foerageergebied.....	15
5 Ingreep.....	16
6 Toetsing aan de Flora- en faunawet.....	18
6.1 Effecten.....	18
6.2 Resultaten toetsing Flora- en faunawet.....	18
7 Conclusies en aanbevelingen.....	20
7.1 Conclusies.....	20
7.2 Aanbevelingen.....	20
8 Bronnen.....	22
8.1 Literatuur.....	22
8.2 Websites.....	22
Bijlage 1 Verspreidingskaarten.....	24
Bijlage 2 Flora- en faunawet.....	27
A. Verbodsbepalingen.....	27
B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB).....	28
C. Gedragscodes.....	29
Bijlage 3 Definities.....	31

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Montferland is voornemens om in het plangebied in 's-Heerenberg een Euregionaal bedrijventerrein te ontwikkelen.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Staro natuur en buitengebied BV. (2009) blijkt dat in het plangebied mogelijk beschermde soorten vleermuizen, vissen en rugstreeppad voorkomen. Daarom heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van Gemeente Montferland in het plangebied onderzoek naar vleermuizen, vissen en rugstreeppad uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke beschermde soorten vleermuizen, vissen en amfibieën komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige beschermde soorten?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het onderzoek naar vleermuizen, vissen en rugstreeppad gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de aanwezige soorten vleermuizen en vissen en aan de rugstreeppad en getoetst aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

2 Werkwijze en inspanning

Op 28 mei, 19 juni, 15 augustus en 26 september is het plangebied Euregionaal bedrijventerrein, 's-Heerenberg, geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1).

Tabel 1. Datum, type onderzoek en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

Datum	Type onderzoek	Naam medewerker	Weersomstandigheden
7-5-2013	amfibieën	T.P. Molenaar	15 °C, geheel bewolking, droog, 3 Bft
28-5-2013	vleermuizen, vissen en amfibieën.	T.P. Molenaar	12 °C, licht bewolkt, droog, 1 Bft
19-6-2013	vleermuizen en amfibieën.	T.P. Molenaar	19 °C, licht bewolkt, droog, 1 Bft
15-8-2013	vleermuizen en amfibieën	T.P. Molenaar	16 °C, helder, droog, 1 Bft
26-9-2013	vleermuizen	T.P. Molenaar	9 °C, helder, droog, 1 Bft

2.1 Vleermuizen

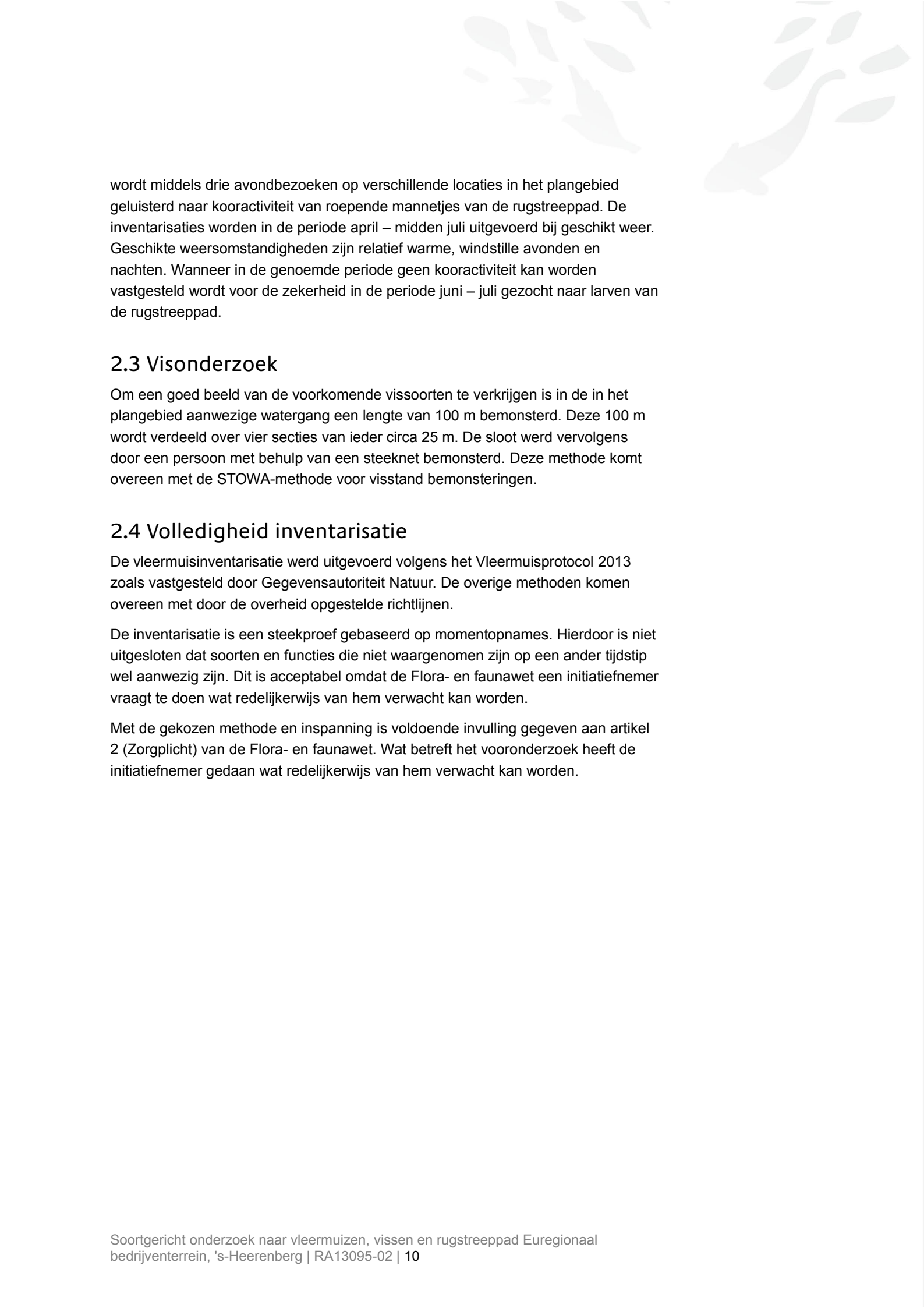
Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound zijn deze opnamen nader geanalyseerd. Hierbij werden de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen werd de determinatie geverifieerd en het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) werden de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) vonden de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst plaats. In deze periode werd minimaal twee uur geïnventariseerd.

2.2 Rugstreepad

De gebruikte methode voor de inventarisatie van rugstreepad sluit aan bij de Soortenstandaard rugstreepad van het ministerie van Economische zaken. Hierbij

wordt middels drie avondbezoeken op verschillende locaties in het plangebied geluisterd naar kooractiviteit van roepende mannetjes van de rugstreeppad. De inventarisaties worden in de periode april – midden juli uitgevoerd bij geschikt weer. Geschikte weersomstandigheden zijn relatief warme, windstille avonden en nachten. Wanneer in de genoemde periode geen kooractiviteit kan worden vastgesteld wordt voor de zekerheid in de periode juni – juli gezocht naar larven van de rugstreeppad.

2.3 Visonderzoek

Om een goed beeld van de voorkomende vissoorten te verkrijgen is in de in het plangebied aanwezige watergang een lengte van 100 m bemonsterd. Deze 100 m wordt verdeeld over vier secties van ieder circa 25 m. De sloot werd vervolgens door een persoon met behulp van een steeknet bemonsterd. Deze methode komt overeen met de STOWA-methode voor visstand bemonsteringen.

2.4 Volledigheid inventarisatie

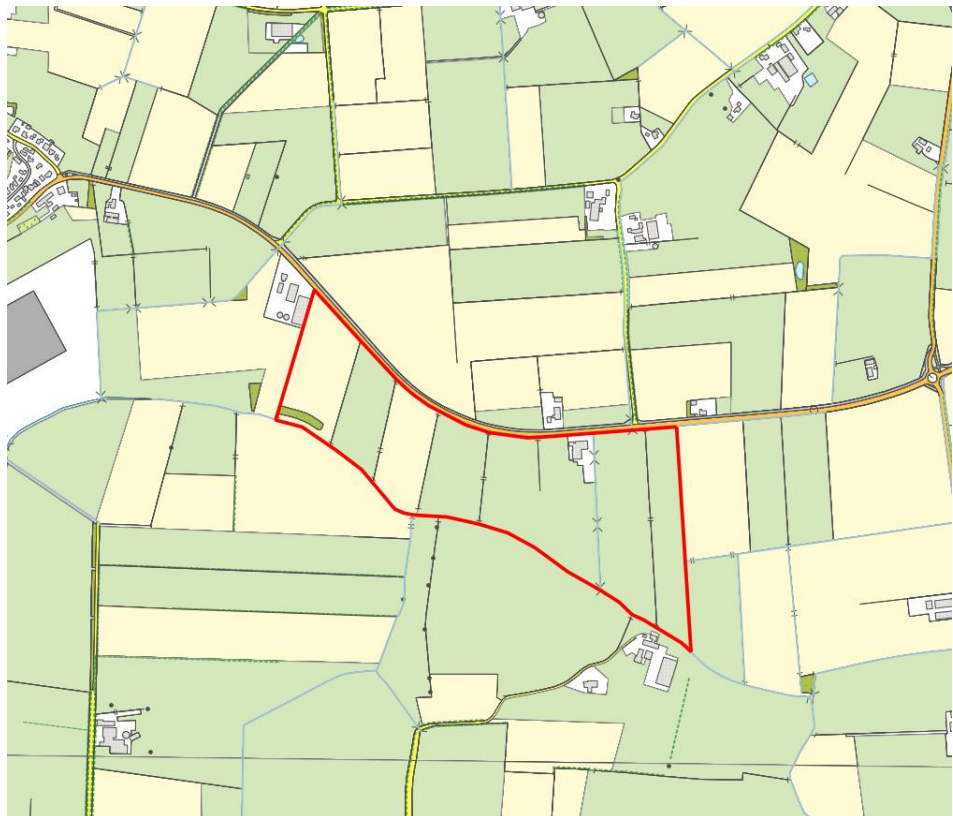
De vleermuisinventarisatie werd uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2013 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur. De overige methoden komen overeen met door de overheid opgestelde richtlijnen.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied ligt in de gemeente Montferland (Gelderland) op de grens met Duitsland. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met rood aangegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door het Grenskanaal, aan de westzijde door een bedrijventerrein, aan de noordzijde door de Meilandsedijk, en aan de oostzijde door percelen die in agrarisch gebruik zijn.

Figuur 1. Ligging plangebied, de begrenzing is met rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2013

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig (zie ook Bijlage 3):

- droog, agrarisch grasland;
- een gebouw met dakpannen, houten betimmering en spouwmuur;
- den gebouwen met golfplaten, houten betimmering zonder spouwmuur;
- smalle, ondiepe sloot (<2 meter breed, < 1 meter diep);
- smalle, ondiepe greppels (<2 meter breed, < 1 meter diep);
- dikke bomen, mogelijk met holtes (diameter borsthoogte > 25 cm);
- bosschage bestaande uit es (*Fraxinus excelsior*) en zomereik (*Quercus robur*), mogelijk met holtes.

4 Resultaten

Gedurende het onderzoek werden geen beschermde vissen of amfibieën (waaronder rugstreeppad) aangetroffen. Wel werden in het plangebied vier soorten vleermuizen aangetroffen.

- gewone dwergvleermuis – *Pipistrellus pipistrellus*;
- ruige dwergvleermuis – *Pipistrellus nathusii*;
- laatvlieger – *Eptesicus serotinus*;
- rosse vleermuis – *Nyctalus noctula*.

Hieronder worden per soort de waarnemingen en functies weergegeven. Verspreidingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 1 .

4.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis werd tijdens alle ronden waargenomen. Het gaat om langs vliegende en foeragerende dieren, met name rondom de te slopen boerderij en de bosschage in het westen van het plangebied. Het Grenskanaal heeft een dubbele functie. Er werd niet alleen boven het water en de oevers gefoerageerd maar ook vlogen geregeld gewone dwergvleermuizen langs. Het aantal foeragerende dieren is overigens te klein om aan te nemen dat het gebied van essentieel belang is als foerageergebied., desondanks fungeert het plangebied wel als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. De functie van het Grenskanaal als vliegroute is wel van groot belang. Het grootste aantal gewone dwergvleermuizen dat geteld werd bedraagt 25 dieren in een uur tijd. Daarmee is het Grenskanaal als vliegroute van essentieel belang voor de regionale populatie gewone dwergvleermuizen. Vaste rust- en verblijfplaatsen werden niet aangetroffen.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis werd eenmaal waargenomen boven het Grenskanaal. Vaste rust- en verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes of foerageergebied zijn niet aangetroffen.

Laatvlieger

De laatvlieger werd enkele keren waargenomen. De laatvlieger foerageerde rondom de boerderij en de bosschage in het plangebied en waren telkens maar kortstondig aanwezig in het plangebied. Op grond van het lage aantal dieren in relatie met de geringe omvang van het plangebied en de korte tijd dat van het plangebied gebruikt werd kan worden geconcludeerd dat het geen essentiële foerageergebied betreft. Vliegroutes en vaste rust- en verblijfplaatsen van de laatvlieger werden niet aangetroffen.

Rosse vleermuis

De rosse vleermuis werd bij de ronde van 28 mei aangetroffen boven de weilanden en boven het Grenskanaal. Gedurende de rest van het onderzoek werd de soort in het plangebied niet meer waargenomen. Essentiële vliegroutes of essentieel foerageergebied van de rosse vleermuis zijn dan ook niet aanwezig. Vaste rust- en verblijfplaatsen zijn eveneens niet aanwezig in het plangebied.

4.2 Per functie

Foerageergebied

Het plangebied functioneert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis. Vooral het Grenskanaal, het bosje aan de westzijde van het plangebied en het erf rondom de boerderij worden goed gebruikt. Ook werden geregeld gewone dwergvleermuizen jagend in de stal waargenomen. Het plangebied is geen essentieel foerageergebied, het aantal vleermuizen dat er gebruik van maakt is te klein.

Vliegroutes

Het Grenskanaal vormt een essentiële vliegroute voor de gewone dwergvleermuis. In de avondschemering kwam een groot aantal individuen langs gevlogen. Dit kan duiden op de aanwezigheid van een grotere verblijfplaats in de directe omgeving van het plangebied, of op een netwerk van meerdere kleinere verblijfplaatsen in zowel Nederlandse als Duitse boerderijen rond het plangebied. In beide gevallen is de vliegroute boven het Grenskanaal van essentieel belang voor het functioneren van deze verblijfplaatsen.

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Gedurende het onderzoek werden geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen. Tevens werd geen gedrag waargenomen dat duidt op de aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats.

5 Ingrep

Gemeente Montferland is voornemens om in het plangebied een Euregionaal bedrijventerrein te ontwikkelen. Ingrepen die daartoe in het plangebied moeten plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- slopen boerderij en opstallen;
- bouwrijp maken grond;
- aanleg nutsvoorzieningen en infrastructuur.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen, onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

De ingreep leidt niet tot het verdwijnen van vaste rust- en verblijfplaatsen. Wel leidt de ingreep tot het verdwijnen van foerageergebied. Omdat het plangebied als foerageergebied voor geen van de aangetroffen soorten van essentieel belang is heeft dit verlies geen negatief effect op de lokale populatie.

De ingreep leidt indirect tot het geheel of deels verdwijnen van de essentiële vliegroute van gewone dwergvleermuis boven het Grenskanaal. Deze negatieve invloed start tijdens het bouwrijp maken van de grond door het gebruik van kunstlicht op de bouwplaats waardoor de nu onverlichte watergang verlicht gaat worden. Naarmate de bouw van de bedrijven vordert zal meer en meer licht vanuit de bebouwing en de openbare ruimte uitstralen naar het Grenskanaal. Afhankelijk van de hoeveelheid licht die uitstraalt zal het gebruik van de vliegroute afnemen of geheel stoppen, waardoor de vaste rust- en verblijfplaatsen niet langer kunnen functioneren. Dit heeft een negatief effect op de lokale populatie van de gewone dwergvleermuis. Maar omdat de gewone dwergvleermuis in grote aantallen voorkomt in Oost- Nederland en West-Duitsland heeft het verdwijnen van de vliegroute en de daarvan afhankelijke verblijfplaatsen weinig effect op de regionale populatie.

6.2 Resultaten toetsing Flora- en faunawet

De ingreep heeft een negatief effect op de lokale populatie van de gewone dwergvleermuis. In verband met het veelvuldig voorkomen van deze soort in de regio, zowel in Nederland als in Duitsland, komt door de ingreep de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

Toch is het niet toegestaan de ingreep zonder aanvullende mitigerende maatregelen uit te voeren en ontheffing van de Flora- en faunawet. Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt namelijk onder andere het verstoren en vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen. Vliegroutes die van belang zijn voor het functioneren van dergelijke verblijfplaatsen vallen eveneens onder dit verbod. Voor het uitvoeren van de ingreep is een mitigatieplan en een ontheffing van artikel 11 van de Flora- en faunawet nodig.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol 2012 van de Gegevensautoriteit Natuur en algemeen geaccepteerde onderzoeksmethoden kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.
- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Het betreft voor geen van deze soorten een essentieel foerageergebied.
- Het Grenskanaal fungeert als essentiële vliegroute voor gewone dwergvleermuis.
- De ingreep leidt indirect tot het deels of geheel verdwijnen van de essentiële vliegroute van gewone dwergvleermuis omdat deze in de toekomstige situatie verlicht wordt door de te bouwen bedrijven en verlichting in de openbare ruimte op het bedrijventerrein.
- In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen.
- Gedurende het onderzoek werd de rugstreepad niet aangetroffen in het plangebied
- In de watergangen in het plangebied bevinden zich geen beschermde vissoorten.
- Met het uitvoeren van de werkzaamheden wordt de Flora- en faunawet overtreden omdat de essentiële vliegroute van gewone dwergvleermuisen deze functie geheel of gedeeltelijk verliest. Voor het uitvoeren van de ingreep is een ontheffing nodig.

7.2 Aanbevelingen

- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient een mitigatieplan opgesteld te worden waarmee de functionaliteit van de essentiële vliegroute van gewone dwergvleermuis gewaarborgd blijft.
- Het effect van de toenemende licht uitstraling naar het Grenskanaal is te voorkomen door het aanplanten van een houtwal. Deze dient als lichtscherm om de functionaliteit van het Grenskanaal voor vleermuisen te behouden. De initiatiefnemer heeft deze houtwal opgenomen in de bestemmingsplan wijziging voor het bedrijventerrein.

8 Bronnen

8.1 Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2013. Vleermuisprotocol.

[<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>. (11-11-2013)].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (11-11-2013)].

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.

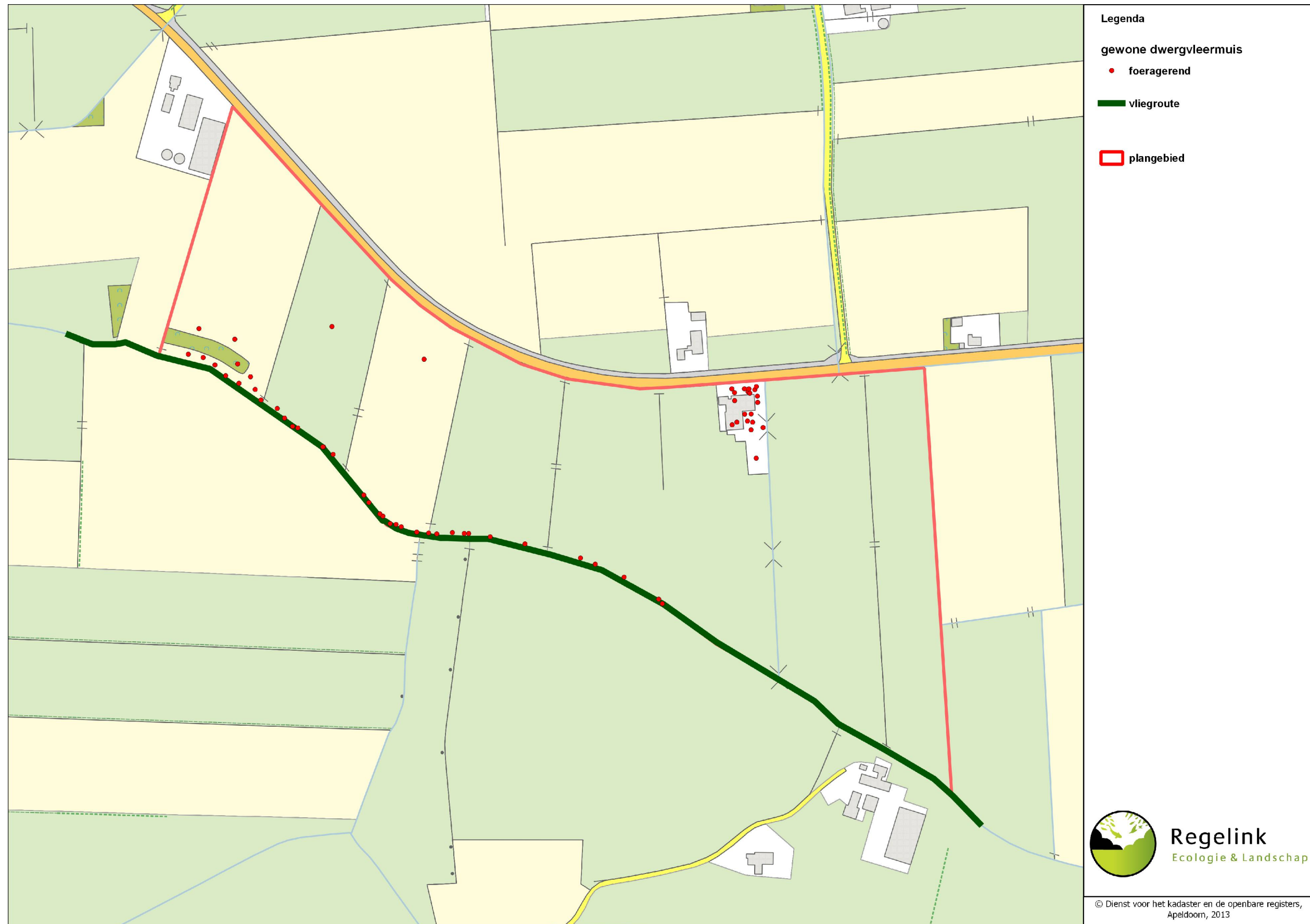
Staro Natuur en Buitengebied BV, 2009. Quickscan natuurwaarden, Onderzoeksgebied Euregionaal bedrijventerrein fase II Montferland, Rapportnummer P09-0185.

8.2 Websites

www.batecho.eu

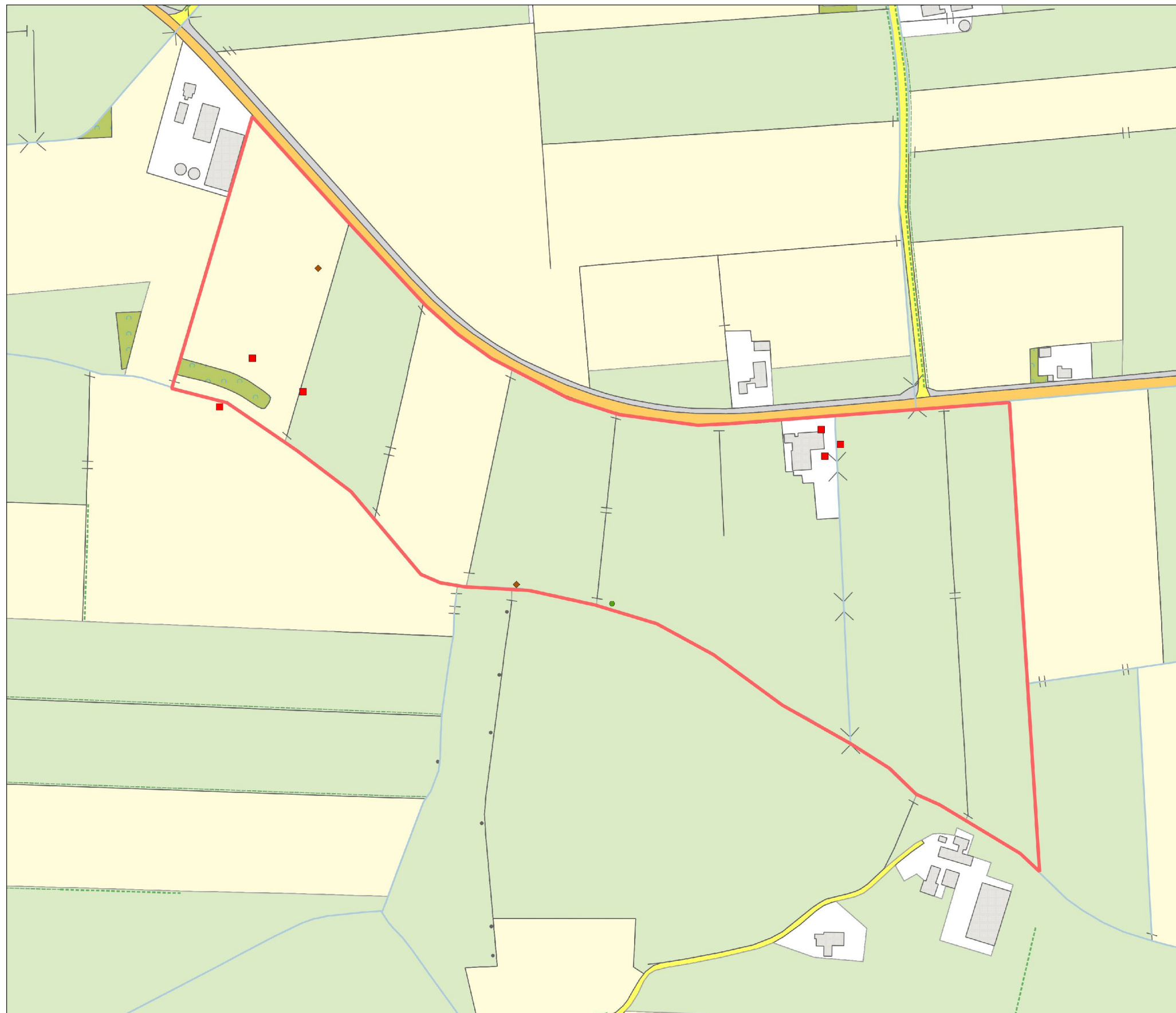

Bijlage 1 Verspreidingskaarten

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2013

- Legenda**
- foeragerende vleermuizen**
- laatvlieger
 - ◆ rosse vleermuis
 - ruige dwergvleermuis
- plangebied

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2013

Bijlage 2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

A. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de "AmvB art. 75" van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichtig. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EZ) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (Bijlage 2). Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

C. Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes>.

Bijlage 3 Definities

Algemeen belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van algemeen belang wanneer het object of de locatie door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, maar hiermee de duurzame instandhouding van die populatie niet in gevaar komt.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Bijzonder belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van bijzonder belang wanneer het object of de locatie door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, en daarmee de duurzame instandhouding van die populatie in gevaar komt.

Compensatiemaatregelen

Maatregelen die blijvend negatieve effecten van een ingreep op essentiële functies (vaste rust- of verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute) van een of meerdere (soorten) vleermuizen opvangen.

Contactroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannelijke vleermuizen reageren op andere vleermuizen die hun territorium binnenvliegen of een baltsplaats naderen.

Ecotoop (of landschapselement)

Het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied in een classificatiesysteem van landschappen. Het vertegenwoordigt een relatief homogene, ruimtelijke gebiedseenheid met eigenschappen voor het meten en vastleggen van gebiedsstructuur, functie en verandering.

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert.

Foerageren

Verzamelen van voedsel.

Inpassingsplanning / inpassingsplan

Planning / plan dat beschrijft hoe een ruimtelijke ontwikkeling in functies van het landschap en flora en fauna ingepast kan worden.

Kolonie

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vrouwtjes (matriarchaal systeem) die in de loop van de verschillende seizoenen een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden gebruikt.

Kraamverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (overdag) een of

meerdere vleermuizen verblijven en de functie kramen is.

Migratieroute

Vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en vice versa.

Mitigatiemaatregelen

Maatregelen die dienen om een negatief effect van een ingreep op vleermuizen zoveel mogelijk te verzachten.

Paargebied

Gebied waarin een hoge concentratie aan paarterritoria of paarverblijfplaatsen ligt.

Paarlocatie (zwermlocatie)

Locatie waarvan de functie paren is.

Paarterritorium

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Paarverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in voorjaar en/of najaar (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie paren is.

(Lokale) populaties

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vleermuizen van een soort (mannetjes en vrouwtjes) die gedurende de winter of de zomer in een bepaald gebied leven en waarbij uitwisseling met andere populaties voornamelijk door middel van migratie en/of op zwermlocaties plaatsvindt.

Rustplaats

Object waarin of waaraan een vleermuis gedurende de nacht rust, maar waarin of waaraan door die vleermuis niet de dag wordt doorgebracht.

Sociale geluiden

Geluiden die vleermuizen met hun stembanden produceren en die voornamelijk een rol spelen in de sociale interactie tussen dieren (in tegenstelling tot echolocatiegeluiden) en waarvan de specifieke functie (bijvoorbeeld Baltsroep) niet is vastgesteld.

Tussenverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de overgang van zomer- naar winterseizoen en winter- naar zomerseizoen (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, de functie niet paarplaats is en welke dienst doet voor het overbruggen van afstand en/of tijd tussen de seizoenen.

Werfroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannetjes de locatie van hun territorium en/of baltsplaats kenbaar maken.

Winterverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de winter (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie overwinteren is.

Verblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag), maar de functie onbekend is.

Vliegroute

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt.

Zomerverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (gedurende de kraamtijd) (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, maar de functie niet kramen is of de functie onbekend is.

Zwermen

Gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Zwermlocatie

Locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).